

Endringer i det russiske offiserskorpset – trender og utfordringer i lys av Serdjukov-reformen

Nina Hellum

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)

9. august 2012

FFI-rapport 2012/01482

1114

P: ISBN 978-82-464-2159-9

E: ISBN 978-82-464-2160-5

Emneord

Militærtjeneste

Personell

Rekruttering

Russland

Godkjent av

Sigurd Glærum

Prosjektleder

Espen Skjelland

Avdelingsjef

Sammendrag

I 2008 ble en ny militærreform presentert i Russland. Hovedmålet var å modernisere og profesjonalisere forsvaret, blant annet ved å gjennomføre store endringer i personell-sammensetning og kommandostruktur.

For det russiske offiserskorpset innebar reformen store kutt i antall ansatte. Offiserskorpset ble først vedtatt redusert fra 355 000 til 150 000, men deretter ble dette tallet oppjustert til 220 000. Målet var å sitte igjen med et pyramideformet gradshierarki med hovedtyngden på underoffiserer.

Serdjukov-reformen har hatt, og vil fortsatt ha, innvirkning på områder som rekruttering, militærutdanning, karrieremuligheter og personellsammensetning. Reformen har hatt sterk politisk støtte, men blant militært ansatte har motstanden vært stor.

En rekke tiltak for å bedre kårerne for offiserer er implementert eller igangsatt, men det vil trolig ta noe tid før virkningene blir tydelige. Det kreves store ressurser for å gjennomføre reformen, og i hvilken grad det russiske forsvaret sikres nødvendige rammebetingelser avhenger av både politiske prioriteringer og handlefriheten på det russiske statsbudsjettet.

Det er imidlertid ikke bare politisk vilje og ressursbruk som trengs for at reformen skal lykkes. For at tiltakene skal fungere i tråd med målsetningen må de i tillegg være effektive. Det vil fremdeles være krevende å rekruttere og beholde dyktig personell i tilstrekkelig antall, særlig i en situasjon der forholdene rundt karriereutvikling og betingelser er usikre.

Det er i dag en rekke fastgrodde ukulturer i det russiske forsvaret. Disse vil det være svært vanskelig å bekjempe. Veteranvirksomhet, nepotisme og korrupsjon m.m. vil kunne forbli vesentlige hindre i reformprosessen og moderniseringen av det russiske offiserskorpset.

English summary

In 2008, a new military reform was introduced in Russia. The main objective was to modernise and professionalise the military, among other things, by making major changes in personnel composition and command structure.

For the Russian officer corps this entailed significant cuts in the number of employees. The corps was firstly reduced from 355 000 to 150 000, and later adjusted to 220 000 employees. The goal was to establish a pyramid-shaped hierarchy with a significant proportion of the corps consisting of non-commissioned officers.

The impact of the reform has affected, and continues to affect areas such as recruitment, military education, career opportunities and personnel composition. The reform has had strong political support, but among the military staff there has been great resistance.

A number of measures to improve conditions for officers have been implemented or initiated, but it will probably take some time before the effects become apparent. The reform requires significant financial resources, and to what extent the Russian Armed Forces are able to carry this out will depend on the overall economy.

However, not only political will and resources are needed for the reform to succeed. In order to produce the desired results, the measures must also be effective. It will still be challenging to recruit and retain good officers in sufficient numbers, particularly in a situation where conditions concerning career development and conditions are uncertain.

There are currently a number of deep-rooted negative cultures in the Russian Defence, which will be difficult to overcome. Hazing, nepotism and corruption may prove to be significant obstacles in the process of reform and modernisation of the Russian officer corps.

Innhold

1	Innledning	6
2	Kutt i offiserskorpset	6
2.1	Reduksjon av reduksjonen	7
3	Rekruttering	8
3.1	Tiltak for å bedre vernepliktstjenesten	9
3.2	<i>Uklonnisty og blodskatt</i>	9
3.3	Veteranvirksomhet	10
3.4	Etniske spenninger og monoetniske avdelinger	11
3.5	Rekruttering av vervede	12
3.6	Etablering av et militærpoliti	14
3.7	Rekruttering i fremtiden	15
4	Det militære utdanningssystemet	16
4.1	Omleggingen av utdanningssystemet	16
4.2	Kompetanseendringer	18
5	Karrieremuligheter	19
5.1	Lønn og status	19
5.2	Tiltak som reformen har medført	21
5.3	Sosiale goder og militær boligpolitikk	22
5.4	Tenkelige konsekvenser	23
6	Forventninger om videre utvikling	24
6.1	Færre offiserer av høy grad	24
6.2	Lønn	25
6.3	Boligsituasjonen	25
6.4	Sosial anseelse	25
6.5	Livsfasepolitikk	26
6.6	Profesjonell hær	26
6.7	Vilje til videre reformering	26
	Referanser	28

1 Innledning

Denne studien er et bidrag til FFI-prosjektet ”Russisk forsvarsreform – kapabiliteter og operasjonskonsepter”. I 2008 lanserte det russiske Forsvarsministeriet en omfattende reform initiert av Russlands daværende – og fremdeles sittende – forsvarsminister Anatolij Serdjukov. Reformen ble kalt, og skulle representere, ”*Den Russiske Føderasjons Væpnede Styrkers Nye Utseende*”¹. Planene var å strømlinjeforme det russiske forsvaret, og hovedmålet var å lage en overgang fra et mobiliseringsforsvar til et innsatsforsvar.

Følgene for det russiske offiserskorpset har vært omfattende. Denne studien vil ta for seg ulike aspekter ved reformen og hvilken innvirkning den har hatt og kan få på det russiske offiserskorpset. Omleggingen innebærer mulige forandringer i personellsammensetning, rekrutteringsmuligheter, det militære utdanningssystemet, profesjonalisering og karrieremuligheter. Elementer som veteranvirksomhet, korrupsjon, nepotisme, motvilje mot reformen blant militært personell, lave fødselstall og Russlands økonomiske situasjon, påvirker i hvilken grad man vil lykkes med å implementere endringene.

Inndelingen av rapporten er som følger: I kapittel to vil tallene for offiserskutt bli presentert og diskutert. Kapittel tre vil omhandle problematikken rundt rekruttering siden dette innvirker på oppbyggingen av offisersstanden, kapittel fire tar for seg omleggingen av den militære utdanningen, mens kapittel fem beskriver hvilke muligheter, eller mangel på sådanne, offiserer har for å gjøre en god karriere. I kapittel seks vil vi diskutere fremtiden til det russiske offiserskorpset og i hvilken retning vi antar at utviklingen vil gå. Studien bygger utelukkende på åpne kilder, samt informasjon fra det russiske Forsvarsministeriets egne hjemmesider.

2 Kutt i offiserskorpset

I 2008 ble det bestemt at sammensetningen av det russiske offiserskorpset skulle endres. Fra et eggformet hierarki dominert av majorer og oberstløytnanter, skulle det meisles om til et pyramideformet hierarki, der underoffiserer skulle utgjøre majoriteten. På denne måten ville det russiske forsvaret nærme seg en mer vestlig offisersstruktur. Det er også planer om et profesjonelt underoffiserskorps, ikke ulikt amerikansk mønster. Kuttene fra 355 000 til 150 000 offiserer ble gjennomført et stykke på vei², men i 2011 ble tallet oppjustert til 220 000 offiserer. Forklaringen på dette var at det kom som en følge av en sammenslåing av deler av luftvernsstyrkene med de russiske romfartsstyrkene.³

---

¹ Reformen ble presentert som ”Den russiske føderasjons væpnede styrkers nye utseende” (*Novyj oblik Vooruzjennykh Sil Rossiskoj Federatsii*). Her vil den bli referert til som Serdjukov-reformen, etter Forsvarsminister Anatolij Serdjukov, som er hovedansvarlig for lansering og implementering av reformen.

² **Vitalij Sjlykov**. Тайны блицкрига Сердюкова (*Tajny blitskriga Serdjukova*) ”Hemmelighetene bak Serdjukovs blitskrig” (http://www.globalaffairs.ru/number/n_14298), *Reform of the Russian Armed Forces*. Ria Novosti 04.12.09, <http://en.rian.ru/infographics/20091204/157098191.html>

³ **Aleksandr Aleksandrovitsj Tazekhulakhov**. Декларации экспресс-реформы: много шума – и ничего. (*Deklaratsii ekspress-reformy: mnogo sjuma – i nitsjego.*) ”Erklæring om ekspress-reformen: mye leven for ingenting”. Nezavisimoe Voennoe Obozrenie, 13.05.11, http://nvo.ng.ru/concepts/2011-05-13/1_reform.html

Som man kunne forvente, har reaksjonene på disse tiltakene ikke vært udelt positive. Blant annet er det mange som taper personlig på at systemet endres, og reformen har møtt betydelig motstand blant offiserer. Til tross for dette hevdet forsvarsminister Serdjukov i et intervju i desember 2010 at det ikke lenger er noen motstand å snakke om mot reformen innen militæret: ”Vi har allerede et lag av likesinnede som setter ideene ut i livet. Noe har allerede falt på plass. Folk ser dette og forstår at reformen ikke er en utopi, men helt og fullt konkrete handlinger”, sa han.⁴ Det er muligens få kritiske røster fra politikken verden, men Serdjukovs utsagn har neppe bidratt til å dempe motstanden og frustrasjonen rundt reformen internt i forsvaret.

Ett eksempel på konsekvensene av omorganiseringen er endringene innen Glavkomat (Den strategiske felleskommando). Den skulle nå ved siden av en rekke andre oppgaver, og så ha ansvaret for omskoleringen av offiserer og profesjonelle sersjanter.⁵ Til tross for økt arbeidsmengde, ble antall offiserer i Glavkomat redusert fra 1000 ansatte til 150–200.

2.1 Reduksjon av reduksjonen

På 1990-tallet, under president Jeltsin, ble det satt i gang flere tiltak for å redusere den store russiske forsvarsmaskinen. Kutt i personellmassen var et mål, og mangelen på økonomisk evne til å utbetale lønninger, viste seg å medføre en nedgang av ansatte.⁶

Dagens russiske politiske ledelse har ikke valgt denne løsningen. I februar 2011 ble det derimot bestemt at måltallet for offiserer igjen skulle økes med 70 000. President Medvedev kunngjorde på et møte om økningen av tjenestemenns lønn at antall offiserer skal oppjusteres fra 150 000 til 220 000. Dette ble forklart ut fra en større satsing på luft- og rakettforsvaret.⁷ Det ble opplyst at det ikke var kutt i kuttene, men en selvstendig økning uavhengig av tidligere tiltak. Noen mener årsaken til endringen av offiserskuttene er at ministeriet har sett at opprettholdelsen av en stridsklar hær krever flere offiserer enn først antatt.⁸ I hvilken grad slike vurderinger har bidratt til endringer, er for tidlig å avgjøre.

Det diskuteres på flere hold hva slags offiserer som skal ansettes. Noen mener at mange av dem som er sparket gjennom de første kuttene, bør gjeninnsettes. Dette avvises fra Forsvarsministeriet, siden disse offiserene ikke innehar den kompetansen som etterspørres i Russlands fremtidige forsvar. De nye offiserene skal ikke kun ha høyere militærvitenskapelig utdanning og erfaring, men også en sivil ingeniørutdanning.

---

⁴ Гражданская позиция министра обороны. (*Grazhdanskaja pozitsija ministra oborony.*)

”Finansministerens holdning som sivilist”, *Izvestija*, 27.12.10, <http://www.izvestia.ru/news/369672>

⁵ Viktor Litovkin. Выводы в промежутке. (*Vyvody v promezjutke.*) ”Foreløpige resultater”.

Nezavisimoe Voennoe Obozrenie. 19.11.10. http://nvo.ng.ru/realty/2010-11-19/1_conclusions.html

⁶ Vitalij Sjlykov. ”Hemmelighetene bak Serdjukovs blitskrig”, op. cit.

⁷ Aleksandr Aleksandrovitsj Tazekhulakhov. ”Erklæring om ekspress-reformen: mye leven for ingenting”, op. cit.

⁸ Roger McDermott. *Gogol's "Nose" and Reversing Russian Military Officer Downsizing*. Eurasia Daily Monitor Volume: 8 Issue: 26, 07.02.11,

http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=37466

Reduksjonene av offiserskorpset er allerede gjort, og det vil sannsynligvis ikke bli utført nye med det første. Dette er snuoperasjonen med å legge til 70 000 nye offiserer et tydelig tegn på. Virkningene av det store kuttet er ennå ikke klare, men mange har jo mistet jobben, og det er tvilsomt om omskolering og sosiale tiltak vil være tilstrekkelig for å døyve misnøyen blant disse.

3 Rekruttering

Hvordan man får rekruttert personell er svært viktig for fremtidens offiserskorps. Hva slags personer det russiske forsvaret får inn, og hvilke holdninger og verdier de formidler og reproducerer, er av stor betydning for hvordan organisasjonen vil fungere i fremtiden. Omdømmet til det russiske forsvaret vil påvirke rekrutteringen og vice versa.

Rekrutteringsgrunnlaget for befall består av vernepliktige, i tillegg til dem som starter direkte på befals- og krigsskoler, og det er av stor betydning for den fremtidige offiserskorpset hva slags soldater som blir innrullert og hvordan de blir formet. Derfor vil vi i dette kapittelet se nærmere på forhold som påvirker rekrutteringen.

I særlig grad på grunn av den fryktede veteranvirksomheten, kalt *dedovshtsjina*, ønsker de færreste å avtjene verneplikten.⁹ Bemidlede russere kjøper seg ut, enten gjennom vennetjenester eller ved kjøp av medisinske papirer på at de ikke er tjenestedyktige. Selv om russernes oppfatning av de væpnede styrkene har bedret seg de siste årene, er det lite som tyder på at dette er rekrutterende i seg selv. For at en holdningsendring skal ha en effekt, må tillit mellom styresmaktene og folket være til stede i høyere grad enn hva som er tilfelle i dag.¹⁰

---

⁹ **Viktor Litovkin.** Призыв-2010: осеннее обострение. (*Prizyv – 2010: oseennee obostrenie.*) ”Innkalling – 2010: høstlig innskjerping”. Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 08.10.10, http://nvo.ng.ru/realty/2010-10-08/1_prizyv2010.html

¹⁰ **Rolf-Inge Vogt Andresen.** *Conscription and the new Russian Army.* FFI-rapport 2010/00029.

3.1 Tiltak for å bedre vernepliktstjenesten

Det russiske Forsvarsministeriet lanserte i 2010 en ny kampanje i forhold til verneplikten; denne skulle ”menneskeliggjøre” militæret.¹¹ Nye tiltak var blant annet:¹²

- fem dagers uke, to dager fri
- tjenestested nærmere hjemstedet
- foreldre kan bli mer involvert
- tilbud om støtte fra NGO-er der foreldre ikke har mulighet¹³
- mer tid til trening, ikke-militære arbeidsoppgaver outsources til sivile
- tilgang til mobiltelefoner (kan bruke sine egne)
- alle soldater skal få en fastsatt ettermiddagslur

Store deler av de vernepliktige er i dårlig fysisk form ved innkalling. Andre er narkomane, alkoholisererte, eller under- og feilernærte. Det er tidligere meldt at Forsvarsministeriet årlig bruker 100 millioner rubler av eget budsjett på spesielle dietter for å få opp vekten til de vernepliktige, som i stor grad har for lav vekt ved innrulling. I militære kretser hevdes det at årsaken er dårlige skoler og familier med ”usunt klima”.¹⁴ Det rapporteres at mer enn halvparten av de vernepliktige har helseproblemer.¹⁵ Men de må likevel avtjene verneplikten, det er gjerne de mer bemidlede som slipper unna.

3.2 Uklonnisty og blodskatt

Uklonnisty er en betegnelse på en person som unndrar seg militærtjeneste, en unnalurer.¹⁶ I 2010 unndro 13 671 av ca 550 000 innkalte seg førstegangstjenesten, mens det for 2011 var noe redusert, til 8210¹⁷ personer av rundt 400 000.¹⁸ Til tross for nedgangen, er det likevel et

¹¹ В России завершается осенний призыв в армию. (*V Rossii zaversjaetsja osennij prizyv v armiju.*) ”I Russland fullføres hærens høstinnkalling”, NEWSru.com 31.12.10, <http://www.newsru.com/russia/31dec2010/prizyv.html>

¹² Срок службы по призыву увеличен не будет, заявил Сердюков. (*Srok sluzjby po prizyvu uvelitsjen ne budet, zajavil Serdjukov.*) ”Vernepliktstjenesten blir ikke forlenget, uttalte Serdjukov”, NEWSRU 31.10.10, <http://www.newsru.com/russia/31oct2010/serd.html>

¹³ Blant annet får representanter for frivillige organisasjoner følge rekruttene til tjenestestedet. Dette skal føre til at soldatene og deres familier kan føle seg tryggere.

¹⁴ ”I Russland fullføres hærens høstinnkalling”, op. cit.

¹⁵ Минобороны просит продлить сроки призыва в армию: поступить в вузы призывники теперь не успеют. (*Minoborony prosit prodlit sroki prizyva v armiju: postypit v vuzy prizyvniky teper ne uspejut.*) ”Forsvarsministeriet ber om å få utvide vilkårene for innkalling til tjeneste i hæren, rekrutter rekker ikke lenger å melde seg ved universitetene”, Newsru.com 20.01.11, <http://www.newsru.com/russia/20jan2011/minobrpriz.html>

¹⁶ Se følgende rapport for mer inngående diskusjon rundt begrepet *uklonnisty*: **Rolf-Inge Vogt Andresen.** *Conscription and the new Russian Army.* FFI-rapport 2010/00029, s. 19.

¹⁷ **Viktor Litovkin.** Неделя в армии: Непопулярная аббревиатура. (*Nedelja v armii: Nepopuljarnaja abbreviatura.*) ”Ei uke i Forsvaret: Upopulær forkortelse”, Nezavisimaja gazeta, 18.07.11, http://www.ng.ru/week/2011-07-18/7_army.html

¹⁸ **Pavel Felgenhauer.** *Russian Conscript System Begins to Collapse*, Eurasia Daily Monitor Volume: 8 Issue: 68, 07.04.2011, http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Bsword%5D=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews%5Bany_of_the_words%5D=felgenhauer&tx_ttnews%5Bpointer%5D=3&tx_ttnews%5Btt_news%5D=37759&tx_ttnews%5BbackPid%5D=7&cHash=08d44255c453d1733e453fec15075ea9

betydelig antall *uklonnisty*, som igjen understreker motviljen blant store deler av dagens russiske ungdom mot å avtjene militærtjenesten. I følge meningsmålinger ville to tredjedeler av den unge befolkningen ikke ønske å kjempe hvis Russland kom i krig i morgen.¹⁹ Det vil si at det å dø for fedrelandet er noe dagens russiske ungdom er lite villige til. Selv om mange unge russere er patrioter, er det mange som finner ulike måter å snike seg unna tjenesten på, til tross for trussel om bøter opp til 200 000 rubler eller inntil to års fengselsstraff (ibid).

Mange ressurssterke vernepliktige kommer seg unna tjenesten enten ved å kjøpe såkalt ”hvit billett”, det vil si papirer på at de er helsemessig uegnet til å gjennomføre militærtjeneste, eller de kan betale noen for å fjerne dem fra innkallingslistene. De mindre ressurssterke må derimot avtjene siden de ikke har midler til disse bestikkelsene. Noen kaller dette for ”blodskatt”. Undersøkelser viser at 40 % av dem som har ”hvit billett” har kjøpt og betalt for den.²⁰

Myndighetene har gjort visse forsøk på å forhindre at rekrutter ikke møter opp til tjeneste. For eksempel gjennomførte politiet i februar 2010 et raid av en studentbolig med musikkstudenter som man mente hadde unndratt seg tjeneste. Tidligere har studentstatus vært en god nok begrunnelse for utsettelse av verneplikten, men fra 1. januar 2008 gjelder denne utsettelsen kun for studenter innenfor såkalte akkrediterte spesialområder.²¹

Imidlertid ser det ut til at tendensen med *uklonnisty* er nedadgående. I februar 2012 ble det meldt en ytterligere reduksjon av unnlurere, på 27 % i sammenligning med året før. Tallet var nå nede i 3900 innkalte som unndro seg tjeneste. En av årsakene til reduksjonen forklares med at myndighetene bruker mer ressurser på å lete opp personer som ikke møter til tjeneste.²²

3.3 Veteranvirksomhet

Dedovsjtsjina betyr veteranvirksomhet, et begrep avledet fra det russiske ordet for bestefar: *dedusjka*. I Russland er slik virksomhet, der rekrutter må gjennomgå mobbing, trakassering, fysiske avstraffelser og ulike prøvelser, svært utbredt. Hvert år dør eller skades flere hundre soldater alvorlig på denne måten. Den russiske militære ledelsen ønsker å bekjempe dette, men velger å kalle store deler av denne virksomheten for *kriminelle aktiviteter*. Forsvarsminister Serdjukov sier de ikke lenger vil bruke begrepet *dedovsjtsjina*. Ritualet har ikke lenger noe med opplæring av nye rekrutter å gjøre, det dreier seg om ren og skjær kriminalitet og pøbelstreker: *khuliganstvo*.²³ Brutaliteten i denne tradisjonen er viden kjent i Russland, og den vanskeliggjør rekrutteringen av nye soldater. I løpet av januar og februar 2011 ble det registrert 500 voldsepisoder med 20 soldater skadde og to døde. Det er tydelig at en rekke offiserer ser gjennom

¹⁹ Viktor Mjasnikov. Двести тысяч уклонистов – всех не переловить. (*Dvesti tysjatsj ukлонistov – vsekh ne perelovit.*) ”To hundre tusen unnlurere – umulig å fange alle”. Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 18.02.11, http://nvo.ng.ru/realty/2011-02-18/1_uklonisty.html

²⁰ Viktor Litovkin. ”Innkalling – 2010: høstlig innskjerping”, op. cit.

²¹ Ibid

²² Number of military draft dodgers on decline in Russia, ITAR-TASS 03.02.12, http://www.itar-tass.com/en/c154/333382_print.html

²³ ”Finansministerens holdning som sivilist”, op. cit.

fingerne med hensyn til voldsbruk og trakassering av yngre soldater.²⁴ Den militære ledelsen har ikke vært i stand til å slå ned på denne virksomheten, Serdjukov sa selv i et utvidet styremøte i Forsvarsministeriet i mars i år at kampen ennå ikke er vunnet.²⁵

I 2010 var det en økning av veteranvirksomheten. Flere kaller seg ”*ded*” (veteran) nå enn før, grunnet kortere tjenestetid. Når de tjenestegjør i ett år i stedet for to, vil flere befinne seg i den perioden der man kaller seg veteran. Da tjenesten varte to år, kalte 25 % av personellet seg for veteraner, mens det i dag er opp mot halvparten. Dette fører med seg en kraftig økning i *dedovsitsjina*.²⁶

I senere tid har klagen på veteranvirksomhet økt, det blir registrert flere hendelser. Når foreldre måtte betale rundt 500 rubler for at pøblene skulle la sønnen være i fred, ble dette som regel betalt og godtatt. Men når grådigheten styrer og kravene kommer opp i 5000 rubler, har mange foreldre ikke lenger mulighet til å betale. Flere har i stedet klaget på en slik uformell og ulovlig praksis. Redselen for reprimander blir mindre når kravene blir uoppnåelige, de som klager føler de ikke har noe valg.

3.4 Etniske spenninger og monoetniske avdelinger

Et annet element som sies å skape spenninger og trakassering mellom soldatene, er ulik bakgrunn. Religiøse, kulturelle og etniske forskjeller splitter i stedet for å forene, og gjennom reformen er det fremmet forslag om å gå tilbake til ”nasjonale enheter”, slik de eksisterte i tidligere russiske og sovjetiske armeer.²⁷

En av strategiene for å bekjempe den utstrakte veteranvirksomheten er dermed å opprette *monoetniske* avdelinger. Det vil si at i eksempelvis Kaukasus vil det være enheter bestående kun av personer med lik etnisk bakgrunn. Troppssjefer i dette området har i et par tidligere tilfeller stått for brutal behandling av soldater med annen etnisk bakgrunn. I ett tilfelle måtte soldater stove ordet ”Kavkaz” (Kaukasus) med sine nakne kroppar i snøen, i ett annet kom det til et masseslagsmål på eksersisplassen mellom representanter fra ulike etnisiteter.²⁸

Det er ting som taler både for og mot å opprette slike monoetniske avdelinger. Det vil antakelig dempe noe av veteranvirksomheten, men man har også sett en økning i kriminalitet der én etnisk

²⁴ **Aleksandr Voronov.** Армию ждет демографическая реформа. (*Armija zjdet demografitsjeskaja reforma.*) ”En demografisk reform venter hæren”. Kommersant no 58 (4599) 05.04.11, <http://www.kommersant.ru/doc/1614972>

²⁵ Расширенное заседание коллегии Министерства обороны России. *Rassjirennoe zasedanie kollegii Ministrerstva oborony Rossii.* ”Utvidet møte i Den Russiske Føderasjons Forsvarsministerium”. Kremlin.ru 18.03.11, <http://president.kremlin.ru/news/10677>

²⁶ ”Bølge av kriminalitet i hæren: annenhver kaller seg ”veteran, op. cit.

²⁷ **Sergej Nikolaev.** Кавказцы в армии: больше трех – уже ЧП? (*Kavkaztsy v armii: bolsje trekh – uzje TSJP?*) ”Kaukasiere i hæren: mer enn tre – allerede TSJP?” Pravda.ru, 17.05.11, <http://www.pravda.ru/society/how/17-05-2011/1077073-armia-0/#>

²⁸ **Vladimir Mukhin.** Моноэтнические кавказские войска. (*Monoetnitsjeskie kavkazskie vojska.*) ”Monoetniske kaukasiske tropper”, Nezavisimaja Gazeta 18.10.10. http://www.ng.ru/nvo/2010-10-18/2_kavkaz.html

gruppe er rådende. Noen påstår at det kan skape kriminelle bander, med mindre man har tilstrekkelig med militært fokus og kontroll.²⁹

Forslaget om monoetniske tropper har ikke ennå blitt prøvd ut. Om dette tiltaket har den ønskede effekt, vil bli tydeligere etter hvert.

3.5 Rekruttering av vervede

En *kontrakt* er en vervet soldat. Det er en som arbeider på en tidsbegrenset kontrakt og ikke er fast ansatt i forsvaret. I en tale i november 2010 påpekte presidenten at *kontrakt* trenger ekstra motivasjon³⁰, de må jo verves og kan ikke tvinges inn i tjeneste. For mange vil den motivasjonen bestå i klingende mynt. Det har stort sett vært russiske statsborgere i slike stillinger, men det er nå åpnet opp for utlendinger også. Betegnelsen *gastkriger*³¹ har blitt lansert, men fremstår mer som et PR-stunt enn som en ordning som kan gjennomføres i praksis.³² Medvedev sa i november 2010³³ at han heller ville ta inn *kontrakt* fra utlandet enn å la vernepliktige soldater utføre oppgaver de ikke er klare for. Dette med hensyn til kutt i tjenesteperioden fra 24 til tolv måneder i 2008. Loven sier at utlendinger fra alle land, og som kan russisk språk og avgir fingeravtrykk, kan tjene i den russiske hæren. Utenlandske *kontrakt* må være mellom 18 og 30 år og signere en femårskontrakt, i motsetning til russiske *kontrakt*'s vanlige treårskontrakt. Det presiseres at utenlandske spesialister ikke skal rekrutteres, men det lokkes likevel med at man kan få russisk statsborgerskap etter tre års tjeneste som *kontrakt*.

The Wall Street Journal refererte 20. april 2011 til et intervju med en tidligere *kontrakt*, Sergej Fetisov. Han fortalte om rystende forhold for yrkessoldatene og hvordan mange har blitt rekruttert. Han hadde blitt lovet god lønn og utviklingsmuligheter, men ble satt til å måke snø og is fra en paradeplass og fikk stort sett nedverdiggende arbeidsoppgaver. *"When I realized that being a professional soldier was just the same as serving as a conscript, I wanted to tear up my contract and get out of there"*. Imidlertid holdt Fetisov ut sine tre år, men var overhodet ikke interessert i å fornye denne kontrakten. Han fortalte at de fleste han tjenestegjorde sammen med enten stakk av før perioden var omme, eller gikk over til det sivile liv etter endt tjeneste. De gode lønningene forsvant gjerne i lomma på overordnede, som skyldte på økonomiske problemer i forbindelse med Serdjukov-reformen for å unngå å utbetale hele summen. *"But we could see that*

---

²⁹ Ibid.

³⁰ Медведев обещал втрое повысить доходы военных и дал отповедь критикам реформы армии. (*Medvedev obesjtsjal vtroe povysit dokhody voennykh i dal otpoved kritika reformy armii.*) *"Medvedev lovt å tredoble de militære lønningene og ga reformkritikerne en skarp irettesettelse"*. <http://www.newsru.com/russia/25nov2010/vtroe.html>

³¹ *Gastkriger* er utledet fra *gastarbeiter*, tysk uttrykk for gjestearbeider, og betyr gjestekriger.

³² **Sergej Kazennov, Vladimir Kumatsjev.** Армия на поле реформ – кадры решают все. (*Armija na pole reform – kadry resjajut vse.*) *"Hæren under reform – alt avhenger av personellet"*. Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 08.04.11, http://nvo.ng.ru/concepts/2011-04-08/1_reforms.html

³³ Медведев не хочет удерживать в армии тех, кто не готов служить. Зато туда наберут иностранцев. (*Medvedev ne khotsjet uderzjivat v armii tek, kto ne gotov sluzjit. Zato tuda naberut inostrantsev.*) *"Medvedev ønsker ikke å holde på dem som ikke er klare for å tjenestegjøre. Til det kan man bruke utlendinger"*, NEWSru.com 26.11.10, <http://www.rg.ru/2010/11/26/oborona-anons.html>

*the commanders got new cars.... We saw what they were driving, and it was clear what was being spent on what”.*³⁴

Fetisov berettet også om hvilke re-rekrutteringsmetoder som ble anvendt; omtrent hver kveld i ellevetiden ble soldatene bedt om å stille opp ute i vinterkulden, der de ble tvunget til å stå i timevis. De som sa seg villige til å signere en ny kontrakt, kunne gå, mens resten måtte stå stille. Den eneste fordelen med å være vervet fremfor å være vernepliktig var, i følge Fetisov, at *kontraktniki* bodde på tremannsrom med tv og dvd-spiller, i motsetning til vernepliktige som bor 20 mann på brakker. Ellers ble de behandlet på lik linje. Lønnen var ikke nødvendigvis så fristende som den militære ledelsen vil ha det til. *Kontraktniki* tjente 12 000–13 000 rubler i måneden, noe som er mindre enn de ville tjent i det sivile liv.

Det er også planlagt fra Forsvarsministeriets side å opprette en egen undervisningsavdeling for *kontraktniki*-reservister fra 2016, blant annet vil de motta lønn mens de underviser. Opplegget for denne undervisningen er ennå ikke klart, det er ikke gjort rede for under hvilken undervisningsinstitusjon dette eventuelt skal ligge eller hvordan undervisningen skal legges opp.³⁵ Ikke desto mindre betydret Generalstabssjef Makarov i desember 2010 at reformeringen av den militære strukturen er klar. Generalstaben ønsker å øke antall personer som er ansatt på kontrakt.³⁶

Medvedev lovte i 2010 at ”ikke-profesjonelle” aktiviteter fra 2012 skal overlates til sivile, slik at soldater kan konsentrere seg om operasjons- og kamptrening. Han sa videre at det militære budsjettet årlig vil ligge på 2,8 % av BNP frem til 2020.³⁷

I russiske forsvarskretser og media har det foregått en diskusjon rundt problematikken med vernepliktige eller *kontraktniki*. En av påstandene er at det russiske forsvaret ”tilbereder *kanonføde*”. Begrunnelsen er at man ikke kan gjøre en vernepliktig stridsklar i løpet av ett år, så slike soldater er ikke i stand til å utføre tjenesten slik de er ment å gjøre. I stedet vil de, grunnet dårlige forberedelser og kunnskaper, være de første til å falle i en krigssituasjon.³⁸ De som støtter denne

---

³⁴ **Richard Boudreaux.** *Russia's Fading Army Fights Losing Battle to Reform Itself.* The Wall Street Journal, 20.04.11, <http://online.wsj.com/article/SB10001424052748703678404575636412726670020.html?KEYWORDS=russia>

³⁵ Минобороны планирует с 2016 года ввести институт контрактников-резервистов. (*Minoborony planiruyet s 2016 goda vvesti institute kontraktnikov-rezervistov.*) ”Forsvarsministeriet planlegger å introdusere institutt for vervede reservister”, Rossiskaja Gazeta 26.11.10, <http://www.rg.ru/2010/11/26/oborona-anons.html>

³⁶ Реформирование армейской структуры завершено: теперь Генштаб хочет перейти на контрактную армию. (*Reformirovanie armejskoj struktury zaversjeno: teper' Genshtab khotsjet perejti na kontraktnuju armiju.*) ”Reformen av militæret er fullført: Generalstaben ønsker vervede i hæren”, Newsru.com 14.12.10, <http://www.newsru.com/russia/14dec2010/makaroff.html>

³⁷ **Roger McDermott.** *Medvedev Promises Long Term Support for Defense Reform.* Eurasia Daily Monitor Volume: 7 Issue: 213, 30.11.10, http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=37217

³⁸ **Aleksandr Golts.** Готовим пушечное мясо. (*Gotovim pusjetjsnoe mjaso.*) ”Vi forbereder *kanonføde*”, Voenno-promysjlennyj kurer 10.11.10, <http://vpk-news.ru/articles/6920>

påstanden ønsker seg en profesjonell hær, eller et bedre utdanningssystem som gjør soldatene klare for strid.

Motargumentet er at verneplikten bør utgjøre en del av unge (menns) allmennutdanning, og at det å ha gjennomført den skal være en fordel når man søker jobber, gi tilgang til å komme i offentlig tjeneste senere, hjelpe til å komme inn på høyere utdanning, gi god sykeforsikring og fordeler ved boliglån. Slik vil det bli mer attraktivt å ha utført verneplikten. De som ikke tjenestegjør vil da gå glipp av mange fordeler.³⁹

Forsvarsminister Serdjukov har uttalt at det er aktuelt å komme tilbake til temaet om en ”kontraktthær” når landets finansielle stilling tilsier det.⁴⁰ Ideen er ikke forkastet, men foreløpig satt på vent. På grunn av den demografiske situasjonen, må myndighetene innkalle hele årskull med menn i tjenestedyktig alder for å opprettholde en hær på rundt en million soldater. Og ikke en gang da vil det være tilstrekkelig. Årskullstallene falt fra ca. 1,5 millioner gutter på begynnelsen av 80-tallet til om lag 800 000 fødte i 1988.⁴¹ Det vil med andre ord være færre ungdommer å kalle inn til tjeneste, noe som igjen vil kreve at det russiske forsvaret hyrer inn profesjonelle soldater, såkalte *kontraktniki* hvis målet om en styrke på en million mann skal opprettholdes.

3.6 Etablering av et militærpoliti

Generalstaben planlegger å etablere et militærpoliti, men det er ennå ikke avgjort hvordan dette skal se ut. Det skal være så mange som 20 000 tidligere offiserer som er klare til en omskolering til kvalifisert militærpoliti.⁴² For å gjennomføre dette tiltaket, må det opprettes en ny struktur bestående av et sett med lover og regler. Det juridiske må være på plass før planen gjennomføres.⁴³

Allerede i 2006 lanserte daværende president Putin og forsvarsminister Ivanov ideen om et militærpoliti.⁴⁴ Det skulle bekjempe den brutale veteranvirksomheten, som kom frem i lyset etter tilfellet med soldaten Andrej Sytsjev i Tsjeljabinsk som måtte amputere genitalier og ben etter særs grov tortur ved nyttår 2005.⁴⁵ Likevel påpekte daværende forsvarsminister Ivanov at opp-

---

³⁹ **Aleksandr Sjaravin.** Нужны и контрактники, и призывники. (*Nuzjny i kontraktniki, i prizyvnyki.*) ”Både vervede og vernepliktige er nødvendige”, Voенno-promysjlennoj kurer 17.11.10, <http://vpk-news.ru/articles/6940>

⁴⁰ ”Finansministerens holdning som sivilist”, op. cit.

⁴¹ ”I Russland fullføres hærens høstinnkalling”, op. cit.

⁴² **Vladimir Mukhin.** ”Monoetniske kaukasiske tropper”, op. cit.

⁴³ **Jurij Gavrilov.** Полиция, равняйся? (*Politsija, ravnjajs?*) ”Politi, rett?” Rossiskaja gazeta 15.10.10. <http://www.rg.ru/2010/10/15/policiya.html>

⁴⁴ *Russian Defence Ministry mulls military police force.* Ria Novosti 03.02.06, <http://en.rian.ru/russia/20060203/43314097.html>

⁴⁵ **Jurij Mamtsjur.** *First Verdict in the Case of Private Andrei Sychev.* Russia Blog 26.09.06, http://www.russiablog.org/2006/09/sychev_post.php

rettelsen av et eget militærpoliti ikke nødvendigvis er noen mirakelkur, problemet er komplisert med mange underliggende faktorer.⁴⁶

Den militære hovedanklageren Sergej Fridinsky har sagt seg enig i at opprettelsen av et militærpoliti ikke kan være hovedmedisin mot alt som er dårlig i Forsvaret, men mener det likevel kan brukes til å forhindre en del kriminalitet innen militæret. Korrupsjon og lignende kriminell virksomhet oppstår i stor grad ut fra sosiale faktorer. Et av problemene er at en stor del av russisk ungdom opplever brutalitet på gaten eller hjemme, og viderefører voldelige praksiser når de kommer inn i militær tjeneste. I tillegg har man en annen gruppe ungdom som ikke har erfaring med vold, og når de blir konfrontert med det av andre i militæret, har de ingen kunnskaper om hvordan de skal forsvare seg. Slik blir det skapt et hierarki og et system som avler vold og kriminalitet.⁴⁷

Rekruttering i fremtiden

Aspektene som her er nevnt: veteranvirksomhet, tjenestested langt fra hjemmet, ”blodskatt”, etniske spenninger og forsvarrets dårlige omdømme, er med på å gjøre tjeneste i det russiske militæret svært lite attraktivt for mange russiske ungdommer. Det vil fremdeles være spesielt interesserte som søker befalsskoler, men holdningen blant det russiske folk til livet som militær vil trolig forbli negativt. Tiltak som er, og vil bli, satt i gang for å minske intern vold, korrupsjon og mangel på sosiale goder vil antakelig ha noe effekt på sikt, men dette er praksiser som er så dypt forankret i organisasjonen at det er svært tids- og ressurskrevende å få bukt med dem. Mange av dem som har ressurser til å slippe unna tjenesten, vil gjøre det de kan for å unngå den, og man blir stående igjen med en stor del mindre ressurssterke personer som ikke vil kjempe mot systemet, kun i det. Forsvaret blir nødt til å satse på vervede soldater i tillegg hvis de ønsker å opprettholde målet om en hær på én million mann, særlig da de demografiske utsiktene for Russland viser svært lave fødselstall og et lite utvalg av egnede menn å hente sine soldater fra.

Få soldater vil ønske seg en fremtid i militæret etter en vanskelig førstegangstjeneste. For mange vil det første møtet med det russiske forsvaret være av en såpass negativ art at de ikke satser på en karriere som offiser. Slev om de store reduksjonene i offiserskorpset vil bidra til å redusere de kortsiktige rekrutteringsutfordringene, er utfordringene med å forbedre førstegangstjenesten så gjennomgripende at grunnlaget for å finne og forme gode offiserer vil være dårlig også på lengre sikt.

---

⁴⁶ *Military police not miracle cure for hazing – defense minister*. Ria Novosti 10.03.06, <http://en.rian.ru/russia/20060310/44121387.html>

⁴⁷ **Oleg Vladykin**. Криминальные гримасы нового облика. (*Kriminalnye grimasy novogo oblika.*) ”*Det nye ansiktets kriminelle grimase*”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie, 29.07.11, http://nvo.ng.ru/realty/2011-07-29/1_criminal.html

4 Det militære utdanningssystemet

Som en følge av Serdjukov-reformen skal den militære skoleringen også ”omskoleres”. Det skal kuttes i antall kadetter og institusjoner, og utdanningen skal legges om. President Medvedev har påpekt at det har blitt utdannet en generasjon som besitter andre kvaliteter og kunnskap enn det som trengs i dag. Han mener at mange i dagens russiske forsvar besitter tildels irrelevant kunnskap.⁴⁸ I systemet finnes det penger til lønn, utstyr og våpen, men det kuttes i vedlikehold, reparasjon, forskning og utvikling⁴⁹. Dette vil kunne ha en negativ innvirkning på den vitenskapelige og teknologiske utviklingen.

Avisen *Nezavisimoe Voennoe Obozrenie* hevdet i mai 2011 at den militære utdanningen var i nød. Som et eksempel ble antall kandidater i militærvitenskap ved én av utdanningsinstitusjonene redusert fra 572 til 90, samtidig som tallet på kvalifiserte lærere synker.⁵⁰

4.1 Omleggingen av utdanningssystemet

Ett mål med reformen er at omfanget av militære utdanningsinstitusjoner skal reduseres. Militære utdanningsinstitusjoner kuttes fra 65 institusjoner (15 akademier, 4 universiteter, 46 høyskoler og institusjoner) til 10 innen 2013. Institusjonene vil bestå av:

- tre militære opplærings- og forskningssentre (hær, sjø, luft)
- krigsakademier/krigskoler
- ett militært universitet

Reduksjonene innebærer også at antall medisinske offiserer kuttes fra 7967 til 2200, samt nedleggelse av alle militære medisinfakulteter, med unntak av ett i Moskva og ett i St. Petersburg. Annet medisinsk militært personell skal også reduseres med mer enn 70 %.⁵¹

Formannen for Føderasjonsrådets komité for Forsvar og sikkerhet, Viktor Ozerov, sa i mars 2011 at det russiske Forsvarsministeriet hadde besluttet å gjenoppta rekrutteringen av kadetter til militære utdanningsinstitusjoner fra september 2011.⁵² Listen over institusjonene er ikke annonsert ennå, det ventes på godkjenning fra forsvarsministeren. Planen er at universitetene skal

---

⁴⁸ ”Medvedev ønsker ikke å holde på dem som ikke er klare for å tjenestegjøre. Til det kan man bruke utlendinger”, op. cit.

⁴⁹ **Vladimir Mukhin.** Проблемно-силовой бренд будущей России. (*Problemno-silovoj brend budusjtsjej Rossii.*) ”Problematisk krefter er fremtidens Russlands varemerke”, *Nezavisimoe Voennoe Obozrenie* 23.12.10, http://www.ng.ru/economics/2010-12-23/4_brand.html

⁵⁰ **Viktor Litovkin.** Военное образование терпит бедствие. (*Voennoe obrazovanie terpit bedstvie.*) ”Militærutdanningen lider nød”, *Nezavisimoe Voennoe Obozrenie*, 13.05.11, http://nvo.ng.ru/news/2011-05-13/2_obrazovanie.html

⁵¹ **Viktor Litovkin.** За сокращение армии заплатят командными кадрами. (*Za sokrasjtsjenie armii zaplatjat komandnymi kadrami.*) ”Befalskorpset må betale for Forsvarets nedskjæringer”, *Nezavisimoe Voennoe Obozrenie*. http://nvo.ng.ru/forces/2008-10-17/1_oficery.html

⁵² Офицер – профессия востребованная. (*Ofitser – professija востреbovannaja.*) ”Offiser – en etterspurt profesjon”, *Voенно-promysjlennoj kurer* 16.03.11, <http://vpk-news.ru/articles/7311>

ta fra 7–7,5 tusen kadetter årlig. Av kadettskolene er det allerede åpnet en i Orenburg (2010), men det skal også åpnes en i Stavropol.

På et møte i Forsvarsministeriet i mars 2011 presenterte forsvarsminister Serdjukov, sammen med president Medvedev, flere områder innen militæret som skulle moderniseres. De introduserte også en ny militærutdanning. Serdjukov understrekte at et nytt forsvar vil kreve en ny utforming av militærutdanningen. Innholdet i utdanningen skal moderniseres, i tråd med reformeringen av de russiske væpnede styrkene for øvrig. Blant annet gjelder dette en oppfrisking av doktriner og læreplan. I ministeriet er det allerede opprettet en egen avdeling for militærutdanning. En av metodene for å heve kvaliteten er å søke en felles tilnærming i opplæringen på sivile og militære høyskoler, blant annet ved å endre opptakssystemet, og å innføre ny type testing av studentene. Den sivile opplæringen av offiserer vil bli implementert i den yrkesrettede høyskoleutdanningen.⁵³

Fra 1. september 2011 ble det innført et nytt system for opplæring av offiserer ved sivile universiteter, der hovedansvaret for utdannelsen ligger innen de sivile utdanningsinstitusjonene. Dette skal spare penger. I tillegg kreves det at studentene gjennomgår et tremåneders kurs internt i Forsvarsministeriets egne militærutdanningsanstalter for å kunne oppnå løytnants grad. Alle kadetter må signere en kontrakt med tre års bindingstid til militæret for å få ta utdanningen. Dette innføres for å unngå alle dem som tar utdannelsen, men ikke tjenestegjør etterpå. Spørsmålet blir ikke om disse spesialistene vil være godt forberedt, men i hvilken grad de vil være gode offiserer hvis den militære treningen reduseres.⁵⁴

En rekke nye militære utdanningsinstitusjoner for fremtidige offiserer er ment å starte opp i 2012. Utfordringen blir å forutse hvor mange offiserer det vil være behov for i fremtiden, for eksempel i 2016–2017, da de som begynner nå vil være ferdig utdannet. Antallet vil være avhengig av hvilken struktur den militære organisasjonen vil ha, og hva slags type ekspertise som vil bli etterspurt. Det er planlagt at offiserer som har avsluttet sin tjeneste, vil bli forespurt om å undervise i den praktiske delen av militærfaget.⁵⁵

Ett eksempel på at noe av militærutdanningen blir utvidet er Militærakademiet for De Strategiske Rakettstyrkene (RVSN). Programmet for omskolering av oppsagte offiserer ble i perioden 2009–2011 utvidet med flere typer spesialfelt. Ved oppstarten i 2009 tilbød man utdanning innen fire felt; miljøledelse og miljøbeskyttelse, vedlikehold og drift av elektriske apparater, anlegg og installasjoner, spesialisering innen IT-konstruksjon og spesialisering på atomsikkerhet. Fra 2010 inkluderte tilbudet også lederutdanning innen forretningsføring (business), telekommunikasjon, informasjonsformidling og beslutningstaking innen teknologiprojekter, sertifisering og kontroll av produksjon, økonomiske følger av prosessutvikling - og produksjon, nanoteknologi og nanomaterialer og personellstyring.⁵⁶ Det er ingen tvil om at tilbudet er omfattende faglig sett, men

⁵³ "Utvidet møte i Den Russiske Føderasjons Forsvarsministerium", op. cit.

⁵⁴ **Vladimir Mukhin.** "Militær-pedagogisk outsourcing", op. cit.

⁵⁵ **Viktor Litovkin.** "Foreløpige resultater", op. cit.

⁵⁶ В Военной академии РВСН продолжается переподготовка офицеров на гражданские специальности. (V Voennoj akademii RVSN prodolzjaetsa perepogotovka ofitseriv na grazhdanskije spetsialnosti.) "På krigsskolen for De Strategiske Rakettstyrkene fortsetter omskolering av offiserer til

Forsvarsministeriet sier ingenting om hvilke opptakskrav de har og hvor mange studieplasser som er tilgjengelige. De viser kun til at i overkant av 1200 studenter mottok diplom i 2010.

I motsetning til det forrige eksemplet, kan man også se negative utslag av en del kutt i militærutdanningen. I særlig grad har den militærmedisinske blitt rammet og det har gitt noen tragiske konsekvenser. Den 5. september 2010 ble en russisk militærbase i Dagestan (Buinaksk) rammet av et selvmordsangrep. Fire mennesker ble drept og 35 ble skadet. De skadde ble fraktet til et lokalt sivilt sykehus, da det ikke var noe militærmedisinsk personell i nærheten. Omfanget av skadde og omkomne ville sannsynligvis vært mindre om forsvaret hadde hatt egen medisinsk beredskap i umiddelbar nærhet.⁵⁷

Som en følge av reformen har en stor del stillinger for militærleger blitt omgjort til sivile poster. Dette har igjen resultert i ubesatte posisjoner, siden sivile leger i svært mindre grad enn militære er villige til å tjenestegjøre i utsatte områder. Konsekvensen er mangel på medisinsk personell i utsatte områder, og dermed dårligere kapasitet til rask medisinsk behandling.⁵⁸

4.2 Kompetanseendringer

Som indikert innledningsvis i kapitlet, omfatter endringene i det russiske militære utdanningssystemet også større vektlegging av ny kunnskap og kompetanse. Det har blitt lagt vekt på at undervisningen og kompetansen som opparbeides skal være militærfaglig, men med sivile fag som en viktig komplementær komponent i en offisers samlede kompetanse. Verdens konflikter er i endring med hensyn til hvordan de utføres, og det er større krav til teknisk kunnskap, og mindre behov for en stor masse av fotsoldater. Det vil ta noen år før det blir tydelig hva slags virkning omorganiseringen vil ha, men tiltakene som er satt i gang vil utvilsomt utdanne færre offiserer med en noen annen type kompetanse enn det som er tilfelle i dag.⁵⁹

---

sivile spesialiteter”, Ministerstvo oborony Rossijskoj Federatsii, 11.04.11,

<http://www.mil.ru/info/1069/details/index.shtml?id=78189>

⁵⁷ **Roger McDermott.** *North Caucasus Reality Check on Russian Military Reform.* North Caucasus Analysis Volume: 11 Issue : 5, 16.09.10

http://www.jamestown.org/programs/ncw/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=36868&tx_ttnews%5BbackPid%5D=423&no_cache=1

⁵⁸ **Viktor Litovkin.** ”Befalskorpset må betale for Forsvarets nedskjæringer”, op. cit.

⁵⁹ **Viktor Litovkin.** ”Foreløpige resultater”, op. cit.

5 Karrieremuligheter

For å rekruttere og beholde dyktige offiserer er det viktig å kunne tilby karrieremuligheter. De annonserte, og delvis gjennomførte kuttene i den russiske militære utdanningen, gir et signal om at dette ikke prioriteres. Mange offiserer føler de ikke har muligheter til å stige i gradene på en redelig måte. Korrupsjon, nepotisme og kameraderi er utbredt. Det er svært begrensende for det russiske forsvaret at mange ikke anser det som en attraktiv karrierevei.⁶⁰

Manglende karrieremuligheter utgjør en stor utfordring for dagens russiske offiserer. Systemet gir dårlig rotasjon og få offiserer med breddekunnskap. En del stillinger anses som "lite lovende" og bremser eller stanser dermed karrieren. Å få en slik stilling virker hemmende, og fører til at offiserer som kunne vært fremtidige stjerner, slutter. Det vil også være demotiverende å se at offiserer du betrakter som dårligere egnet, går forbi deg på rangstigen på grunn av sine kontakter eller ved bruk av bestikkelser.⁶¹

Tiltak mot den utbredte korrupsjonen i offiserskorpset legger et grunnlag for mange offiserers misnøye med Serdjukov-reformen. For dem som i lang tid har nytt godt av systemet slik det har vært, vil det være lite interessant med endringer. Reformen tar sikte på å bryte ned lovløsheten, og det gagnar ikke dem som har profittert på dette. Ett spørsmål er om korrupsjonen har økt, eller om det kun virker slik siden innrapporteringen av slike praksiser har steget.⁶²

Forsvarsministeriet formidlet i november 2010 noen foreløpige resultater av reformen.⁶³ Blant annet ble et tiltak for å redusere korrupsjon presentert: militære ledere skulle ikke lenger kontrollere pengesekken, og alle innkjøp skulle godkjennes gjennom de ansvarlige økonomiske organer der de ansatte utelukkende består av sivilt personell. Ministeriet ønsket at det på en slik måte formodentlig ville bli vanskeligere å stikke unna penger fra eget budsjett. Det er mulig at de sivilt ansatte er mindre korrumperte enn de militære, men usikkerheten om et slik tiltak vil ha vesentlig effekt, er likevel stor.

5.1 Lønn og status

I det som tidligere het Volga-Ural militærdistrikt gikk 2000 unge offiserer (fra løytnant til kapteinsgrad) med ti års ansiennitet av grunnet så lav lønn at de mente de ikke var i stand til å forsørge familien på det. Siden lønn er et viktig element i rekrutteringsprosessen, begrenser dette evnen til å hente inn nye rekrutter, samt å beholde erfarne offiserer. For offiserer som ønsker å ta ekstrapund utdanning finnes det diverse kurs, men 120–460 rubler som kunnskapstillegg i måneden

---

⁶⁰ **Roger McDermott.** *Rewarding Merit in the Russian Officer Corps.* Eurasia Daily Monitor Volume: 7 Issue 208, 16.11.10

⁶¹ **Roger McDermott.** *Rewarding Merit in the Russian Officer Corps*, op. cit.

⁶² **Roger McDermott.** *Black Holes, Vanishing Rubles and Corruption in the Russian Military.* Eurasia Daily Monitor Volume: 7 Issue: 203, 09.11.10
http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=37150&tx_ttnews%5BbackPid%5D=484&no_cache=1

⁶³ **Viktor Litovkin.** "Foreløpige resultater", op. cit.

monner ikke nok til at særlig mange føler at det lønner seg. I dag er en løytnants lønnsnivå ikke høyere enn landets gjennomsnittsinntekt.⁶⁴

18. mars 2011 holdt president Medvedev en tale i Forsvarsministeriet. Han påpekte at det gjenstår en del arbeid før reformen er fullført⁶⁵. Han nevnte som ett av tre hovedmål tilrettelegging for ”ny status for offiserer”. Oppgaven skal være tredelt: (1) offiserens sosiale status må heves (2), offiserskorpset skal styrkes og (3) sosiale garantier for tjenestegjørende og veteraner må oppgraderes.

Medvedev listet videre opp sine beslutninger: fra 1. januar 2012 skulle lønningene tredobles. Lønnen for første offiser (troppskommandant) og første rang, løytnant, skal bli på 50 000 rubler i måneden, noe som er høyere enn gjennomsnittlig lønn i de ledende sektorene i russisk økonomi. Militærpensjonen skal økes ikke mindre enn 1,6 ganger. Etter Medvedevs innlegg, holdt forsvarsminister Serdjukov nok et innlegg. Han foreslo blant annet å opprette et bonus/premieringssystem for å beholde dyktige offiserer.⁶⁶

Forsvarministeriets dekret som fulgte Ivanovs forslag om å utbetale pengepremier har ført til et dårlig forhold mellom offiserene. For mange virker det svært vilkårlig hvem som får utbetalt hva. Det er planlagt bruk av 100 milliarder rubler (juli 2010) til bonuser, men det er ingen retningslinjer for hvordan de skal fordeles. Kun et fåtall har oversikt over ressursene og hvordan de skal fordeles. Denne skjevfordelingen forårsaker offiserers avgang og har en svært negativ innvirkning på rekruttering av unge menn til militærtjeneste.⁶⁷

Affæren ved flyvåpenet i Lipetsk, der løytnant Igor Sulim blogget om sin harme over å måtte betale sine overordnede en månedlig del av sine bonuser, har vakt oppsikt. De som har blitt rammet av hans beskyldninger har kommet med motsvar om at han er feig, har kommet inn på falsk grunnlag (gjennom sin far som er general) og at dette er hevn for at han ble nektet forfremmelse. Etterforskning har imidlertid vist at bestikkelser ble utført, men nestlederen for Luftforsvaret, generalmajor Bondarev, uttalte at ingen ble tvunget til å betale. Imidlertid finnes det lydopptak av samtaler mellom Sulim og Bondarev som antyder det motsatte.⁶⁸

Forsvarsministeriet har ment at en vekst i offiserslønningene vil redusere korrupsjonen, men flere kilder i offiserskorpset er uenige. Oberster vil nyte godt av den nye lønns- og pensjonsordningen i noen få år, før de blir tvunget til avskjed grunnet aldersreglementet. De har da intet incitament til

---

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ ”Utvidet møte i Den Russiske Føderasjons Forsvarsministerium”, op. cit.

⁶⁶ **Viktor Litovkin.** ”Foreløpige resultater”, op. cit.

⁶⁷ **Vladimir Ivanov.** Контрактников сведут к минимуму. (*Kontraktnikov svedut k minimumu*). ”Verve reduseres til et minimum”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie. http://nvo.ng.ru/realty/2010-07-02/1_kontraktniki.html

⁶⁸ После скандала в ВВС началась война компроматов. Лейтенант Сулим стал ”армейским Навальным”. (*Posle skandala v VVS natsjalas vojna kompromatov. Lejtenant Sulim stal ”armejskim Navalnym”*.) ”Etter skandalen i Flyvåpenet startet en krig av diskreditering. Løytnant Sulim har blitt en militær utgave av Navalnyj”, NEWSru.com, 25.05.11, <http://www.newsru.com/russia/25may2011/sulim.html>

å være lovlige eller varsle om kriminelle forhold. Junioroffiserer vil neppe risikere hele sin fremtidige karriere ved å si fra når reglene ikke blir fulgt, men vil i stedet føle seg presset til å opprettholde flyten av bestikkelser. Sulim uttalte til *Nezavisimoe Voennoe Obozrenie* i juli 2011 at påtalemyndighetene med sikkerhet vil få vanskeligheter med å finne folk som er villige til å rapportere uregelmessigheter hos sine overordnede og blant sine kolleger.⁶⁹

Det har kommet forslag om å endre bonussystemet slik at det blir mindre vilkårlig enn i dag. Nå kan overordnede offiserer belønne underordnede offiserer etter eget forgodtbefinnende. De dyktige som blir forbigått og oversett vil finne det svært demotiverende å fortsette i en organisasjon der profesjonell innsats ikke blir tilstrekkelig belønnet. Faglig kompetanse kan ofte bety mindre enn personlige bekjentskaper og tillitsforhold. Dette skaper neppe god grobunn for et korrupsjonsfritt officerskorps. De som nyter godt av dette systemet har ingen interesse av at det forsvinner, og det er som nevnt en av de viktige årsakene til motviljen mot reformen som helhet.

Forsvarsministeriets presse- og informasjonssjef, oberst Aleksej Kuznetsov, uttalte dagen etter at det kom kritikk av Serdjukov-reformen og de væpnede styrkers tilstand at ”analysen av halvannet års anvendelse av denne forordningen viser at den er både hensiktsmessig og effektiv”.⁷⁰ Han la også vekt på at forsvarsledelsen har offiserenes støtte i det at systemet fungerer fint. Serdjukov-reformen har møtt massiv motstand blant russiske offiserer, så det er tydelig at Kuznetsov og de russiske forsvarsmyndighetene overhører disse.

5.2 Tiltak som reformen har medført

I russiske medier hevdes det stadig at de militæres sosiale status og pensjonsvilkår er svekket og at de militære er nederst på rangstigen i det russiske samfunnet med svært lav sosial anseelse. Lønnsnivået til russiske oberster har vært påstått å være det samme som bussjåfører. Militært ansatt personell har ikke lov til å drive kommersiell virksomhet, noe som kunne kompenseres med høyere lønn.⁷¹ Dette skal Serdjukov-reformen ta tak i, og Statsdumaens Forsvarskomiteé la i august 2011 frem et lovforslag vedrørende militære lønninger og tilbud om separate utbetalinger. Formålet med lovforslaget var å skape et nytt system for militære lønninger og godtgjørelser.

I forslaget ble det fremmet at militæres sosiale status skulle heves ved lønnsøkning, med hele 2,5–3 ganger. Det nye systemet skulle også gi høyere kvalitet og effektivisering av militære oppgaver og tjeneste, samt stimulere tjenestemenn til stadig å forbedre yrket.⁷²

Ordningen skulle gi muligheter for ulike typer fradrag, godtgjørelser og tillegg for særlig utsatte oppdrag, samt at kompensasjonen for tilleggsutdannelse og bonuser for spesielle prestasjoner

---

⁶⁹ **Oleg Vladykin.** ”Det nye ansiktets kriminelle grimase”, op. cit.

⁷⁰ **Oleg Vladykin.** ”Det nye ansiktets kriminelle grimase”, op. cit.

⁷¹ **Oleg Vladykin.** Все слова сказаны, пора дело делать. (*Vse slova skazany, pora delo delat.*) ”Alle ord er sagt, på tide med handling”, *Nezavisimoe Voennoe Obozrenie* 11.02.11, http://nvo.ng.ru/realty/2011-02-11/1_all_said.html

⁷² **Oleg Falitsjev.** На уровень выше средней зарплаты. (*Na uroven vysje srednej zarplaty.*) ”Heving av nivået på gjennomsnittslønnen”, *Voennopromysjlennyj kurer*, 31.08.11, <http://vpk-news.ru/articles/8082>

heves. Makten til å fordele økonomiske ressurser skulle fordeles jevnere for å unngå korrupsjon, og muligheten for å få tillegg for ansiennitet skulle tilgjengeliggjøres. Komiteen avsluttet sitt forslag med å foreslå at kompensasjon ved død, skade, sykdom eller oppsigelse også skulle heves.⁷³

Medvedev informerte forsvarsminister Serdjukov den 7. november 2011 om at lovforlaget var vedtatt og skulle tre i kraft fra 1. januar 2012.⁷⁴

I april 2011 kom et lovforslag som fremmer offiserers rettigheter ved ulykker og andre uventede hendelser som fører med seg at offiserens evne til å utføre sitt arbeid har blitt redusert. Tidligere har forsikringsselskapene stadig nektet tidligere militære utbetalinger, dette med loven i hånd. Formannen i Dumaens forsvarskomiteé har sagt at denne uretten nå skal rettes opp.⁷⁵ Medvedev nevnte også dette temaet i sin fremlegging i november 2011, og understreket at loven endres slik at det blir lettere å få kompensasjon for uførhet.⁷⁶

5.3 Sosiale goder og militær boligpolitikk

Diskusjonen i Russland rundt rekruttering og det å beholde personell dreier seg i stor grad om lønn. Men også andre områder, som sosiale goder, blir vektlagt av offiserene.

I et intervju med forsvarsminister Serdjukov i *Voенно-промыслennyj kur'er* fra 24. november 2010 ble han spurt om hvordan man skal få til endringer når kostnadsøkninger til sosiale tiltak i Serdjukov-reformen ikke er reflektert i budsjettet. Forsvarsministeren svarte at de hadde et budsjettssystem basert på tre år, og detaljene blir kun synlige for ett år av gangen. Budsjettet for 2011 var på dette tidspunktet allerede justert. Han forklarte videre hvordan systemet med fordeling av boliger vil foregå, blant annet vil en offiser kunne gå inn på nettet og se hvor han ligger i køen.⁷⁷

På et møte i Forsvarsministeriets kollegium i mars 2010 ble viktigheten av andre elementer enn lønn understreket for å bedre vilkårene til offiserskorpset.⁷⁸

---

⁷³ **Oleg Falitsjev.** "Heving av nivået på gjennomsnittslønnen", op. cit.

⁷⁴ Сoвещание с руководством Вооружённых Сил. (*Soversjtsjanie s rukovodstvom Vooruzjennykh Sil.*) "Møte med ledelsen for de væpnede styrker", Kremlin.ru.news 07.09.11, <http://kremlin.ru/news/13390>

⁷⁵ **Jurij Gavrilov.** Военным готовят страховку. (*Voennym gotovjat strakhovku.*) "Det planlegges forsikring for de militære", Rossiskaja Gazeta 12.04.11, <http://www.rg.ru/2011/04/12/vyplaty.html>

⁷⁶ Сoвещание с руководством Вооружённых Сил. (*Soversjtsjanie s rukovodstvom Vooruzjennykh Sil.*) "Møte med ledelsen for de væpnede styrker", op. cit.

⁷⁷ **Oleg Falitsjev.** Министр обороны расставил точки над i. (*Ministr oborony rasstavil totsjki nad i.*) "Forsvarsministeren setter prikken over i-en", *Voенно-промыслennyj kur'er* 24.11.10, <http://vpk-news.ru/articles/6948>

⁷⁸ "Utvidet møte i Forsvarsministeriets kollegium", op. cit.

De militære skal få forbedret sine sosiale forhold gjennom:

- økt prestisje til tjenesten.
- veteranene skal få bedre rettigheter.
- tjenestegjørende og deres familier skal få bedre kår.
- lønnen skal økes.

Særlig diskusjonen angående rett til bolig har vært opphetet i den russiske offentligheten de siste par årene. Det har blitt lovt at alle som har rett til det, skal få bolig, men til tross for satsing og intens bygging, er behovet fremdeles ikke dekket. Dessuten spiller *tilstanden* på boligen også inn. Offiserer kan muligens sjekke på nettet hvor de til enhver tid befinner seg i køen, men tildelingen tar lenger tid enn myndighetene (og offiserene) ønsker. Behovet er særlig stort i Moskva, men av praktiske og økonomiske årsaker, er ikke Moskva-regionen det mest hensiktsmessige området å kjøpe eller bygge boliger i.

5.4 Tenkelige konsekvenser

Lønnsutviklingen for russiske offiserer har vært dårlig de siste årene. Dette ønsker den militære og politiske ledelsen å endre på, og det er som tidligere omtalt lovet kraftige lønnsøkninger fra januar 2012. Det hevdes at budsjettet er tilpasset dette. Det har blitt kraftig understreket at økningene skal komme, så det vil bli stort prestisjetap om de uteblir.

Det er i den sammenheng også vanskelig å se om de varslede forhøyelsene vil ha særlig innvirkning på offiserskorpset og hvor attraktivt det vil være å være en del av det. Virkningen vil neppe inntreffe før det er blitt synlig for alle at tiltakene er reelle. Som rekrutteringsstrategi betraktet, vil effekten i beste fall vise seg på lang sikt.

Det blir gjort lite med hensyn til hvordan stillinger organiseres og tildeles i militæret. De som holder seg nær personer med avgjørelsesmyndighet vil ha klart større sjanser for forfremmelse og ønskede posisjoner enn dem som kanskje er like eller mer dyktige, men som ikke følger de interne ”spillereglene”, i form av korrupsjon, nepotisme og kameraderi. Slike praksiser er svært vanskelig å bekjempe så lenge mektige personer er avhengige av dem.

Et annet element som er viktig for unge mennesker for hvilken karrierevei de tar, er også i hvilken grad sosial status og goder følger med. President Medvedev har fremhevet viktigheten av å heve nivået på de militæres status i samfunnet, samt at bolig, pensjoner og tilretteleggelse for familieliv skal prioriteres. Arbeidet med dette er allerede i gang, men det er omstridt i hvilken grad det skjer i tilstrekkelig tempo. Et trygt og mer permanent sted å bo, anerkjennelse fra resten av befolkningen og en sikker jobb i fremtiden er elementære elementer for de fleste, men det kreves en stor omlegging og flere tiltak enn de som er igangsatt i dag, for at dette skal bli en virkelighet for russiske offiserer.

6 Forventninger om videre utvikling

Som vist i denne studien er det allerede gjennomført en del endringer i det russiske offiserskorpset som følge av Serdjukov-reformen. Forsvarsministeriet har også gjort visse forandringer i tiltakene underveis, noe som tyder på at de har en fleksibel holdning til innhold og metodene som velges. Det er kommet en del løfter og målsetninger for videre reformering, og i dette kapittelet diskuteres det om og eventuelt hvordan ministeriets planer kan bli implementert.

6.1 Færre offiserer av høy grad

Det er allerede gjort store nedskjæringer i det russiske offiserskorpset, og det er lite som tyder på at det vil bli ytterligere reduksjoner på kort sikt. Ikke lenge etter det store kuttet kom det en økning, etter sigende ikke på bakgrunn av at man hadde kuttet med for hård hånd, men fordi forsvaret trengte offiserer med annen type kompetanse. Det er nærliggende å tro at endringen skyldtes en kombinasjon av disse to årsakene, og det er derfor lite sannsynlig at flere nedskjæringer i offiserskorpset er på vei, i hvert fall så lenge dagens struktur med én million soldater opprettholdes.

Likevel ser det russiske offiserskorpset ut til å reduseres noe i løpet de neste ti årene. Det er umulig å gi eksakte estimater, men at det vil holde seg under dagens 220 000 offiserer er sannsynlig. Tall fra april 2012 indikerer at den reelle størrelsen på offiserskorpset er på 160100 personer.⁷⁹ Det tas inn færre kadetter og rekrutteringsgrunnlaget for førstegangstjenesten vil bli mindre, noe som nødvendigvis vil føre med seg at færre kommer ut i den andre enden av utdanningsprosessen. Målet om et større underoffiserskorps vil styres av evnen til å opprette stillinger for denne gruppen og rekruttere egnet personell.

De som uteksamineres vil derimot i større grad ha spesialutdanning. Som nevnt i kapittel 4.1 utvides tilbudet om spesialistutdanning for militære med flere ulike linjer, særlig tekniske. Meningen er at offiserene skal ha ytterligere relevant kompetanse i tillegg til de rent militærfaglige, og dermed være bedre rustet for de moderne oppgavene det russiske forsvaret nå står overfor.

En slik satsning kan gi flere utslag. Den kan selvsagt skape mer kompetente og dyktige offiserer, men den kan også føre med seg at mange velutdannede offiserer går over til det sivile arbeidsliv om de andre elementene for å trives på og med jobben ikke er til stede.

---

⁷⁹ **Aleksej Nikolskij.** Минобороны: некомплект в Вооруженных силах достигает 20%. (*Minoborony: nekomplekt v Vooruzjennykh silakh dostigaet 20%*.) "Forsvarsministeriet: de Væpnede styrker mangler 20%", Vedomosti 09.06.12, http://www.vedomosti.ru/politics/news/1837940/voennyh_ne_hvataet

6.2 Lønn

Fra 1. januar 2012 trådte et nytt lønnsystem for offiserer og vervede i kraft. Grunnlønnen økes, mens tilleggene reduseres. Utbetalingene vil imidlertid likevel bli høyere, siden økningen av grunnlønnen er større enn reduksjonen av tilleggene.⁸⁰

6.3 Boligsituasjonen

Det er satt i gang flere tiltak for å forbedre de militæres boligsituasjon. Det bygges og det renoveres, og det er også gjort mye for at de militære selv skal få bedre oversikt over sine rettigheter og hva de kan vente seg. Det presiseres stadig fra offisielt hold at dette prioriteres, og det er ingen tvil om at det er et satsningsområde. Utfordringene er imidlertid knyttet til de faktiske mulighetene til å sørge for at alle som har rett på tjenestebolig, vil få det.

Den største hindringen er den pressede eiendomssituasjonen i Moskva i særdeleshet, men også i andre store byer. Eiendomsmarkedet i hovedstaden er preget av et av verdens høyeste prisnivåer, og blir styrt av ineffektivt byråkrati, korrupsjon og statusjag.⁸¹ I motsetning til hvordan de sovjetiske myndighetene kunne handle, er det nå gjerne dollaren som råder. Det er dermed andre og mektigere krefter med interesser i eiendomsmarkedet, som har større evne enn Forsvarsministeriet til å dominere fordelingen av boligressursene.

I en del andre områder, finnes det allerede boliger til bruk, men de er ofte i svært dårlig stand og nesten ubrukelige etter dagens standard – en standard som i vestlig målestokk er svært lav. Mange slike boliger, stort sett ganske små leiligheter, pusses nå opp og renoveres, men dette er både tid- og ressurskrevende. Så til tross for de militære myndighetenes anstrengelser, vil heller ikke denne utfordringen la seg løse på kort sikt. Men situasjonen er helt klart i ferd med å forbedres. Dette vil ha en positiv effekt på det russiske forsvarsets evne til å rekruttere og beholde ønsket personell.

6.4 Sosial anseelse

Vil det være mulig å forbedre offiserenes sosiale status? Særlig historiene om *dedovsjtsjina* påvirker befolkningen i stor grad når det gjelder viljen til å gjennomføre militærtjeneste og la seg inspirere til en karriere i forsvaret. Det er lite som tyder på at man klarer å gjøre endre den brutale praksisen. Dette vil fortsette å skremme unge fra tjeneste i lang tid framover. Det vil fremdeles være slik at bemidlede vil kunne kjøpe seg fri fra tjeneste, mens andre i samfunnet blir kalt inn. Disse, som til en viss grad består av lite kapitalsterke, syke, feilernærte og narkomane personer, vil kunne danne en betydelig del av grunnlaget for fremtidens offiserskorps og andre militært ansatte. Blant disse vil det også befinne seg personer med kriminell bakgrunn, og det er lite som tyder på at denne type ”kompetanse” er irrelevant i det militære systemet. Dette kan også bidra til å gjøre det vanskeligere å bekjempe korrupsjon, mishandling og maktmisbruk i det russiske forsvaret.

⁸⁰ Сoвещание с руководством Вооружённых Сил. (*Soversjtsjanie s rukovodstvom Vooruzjennykh Sil.*) ”Møte med ledelsen for de væpnede styrker”, Kremlin.ru.news 07.09.11, <http://kremlin.ru/news/13390>

⁸¹ Konstantin Rozjnov. *Bribes and desire to show off push up Moscow prices*, BBC News 10.05.11, <http://www.bbc.co.uk/news/business-13350203>

Både president Medvedev og forsvarsminister Serdjukov understreker at de militæres sosiale anselse skal bedres, men de har få klare svar på hvordan dette skal effektueres. Å heve tilliten til en samfunnsgruppe er en omfattende oppgave. Det er også på dette feltet svært tvilsomt om man vil se økt tillit til det russiske forsvaret i nær fremtid.

6.5 Livsfasepolitikk

Et militært liv kan være vanskelig å kombinere med et familieliv. De fleste mannskaper og offiserer ønsker å tjenestegjøre i nærheten av hjemstedet, og dette er en stor utfordring. Storparten av militære anlegg ligger gjerne utenfor allfarvei og vil ikke være i nærheten av der de store folkemassene har bosatt seg. Det jobbes med at offiserer med små barn og gamle foreldre skal få tjenestegjøre i nærheten av hjemstedet. Dette kan imidlertid ikke gjennomføres for alle, noe som fører til at offiserer søker seg andre, sivile, stillinger.

Myndighetene har ambisjoner om å bygge små militære samfunn, med en god infrastruktur for familieliv, og ikke kun militært brakkeliv. Dette vil sannsynligvis forbedre livene til en del familier de få stedene det oppfylles, men ressursene vil ikke strekke til for å legge forholdene så godt til rette over hele det store riket.

6.6 Profesjonell hær

Vil det bli en hær med *kontraktniki*? Vil det bli en hær av utelukkende profesjonelle, som igjen fører til at man ikke lenger vil ha behov for å kalle inn vernepliktige? Dette er lite sannsynlig. Kostnadene ved en slik ordning vil bli altfor høye.⁸² Serdjukov ønsker en profesjonell hær og vil komme tilbake til temaet når pengene er der. Så planene er frosset, men ikke forkastet i følge russiske forsvarsmyndigheter. Imidlertid er det lite som tyder på at ressurser vil bli prioritert i denne retningen. Kombinasjonen av noen profesjonelle soldater ved siden av vernepliktige, slik som det er i dag, er det mest sannsynlige scenarioet for fremtiden. Det er en mindre kostbar, men ”brukbar” ordning.

6.7 Vilje til videre reformering

Er den videre gjennomførbarheten av reformen i hovedsak et økonomisk ressursproblem? Noen mener at sterkere tilførsel av penger vil være nødvendig og delvis tilstrekkelig for et sterkt forsvar, mens andre påstår at det er hvordan man bruker pengene som er avgjørende. Å pøse på med penger vil være lite produktivt hvis det ikke fører til at man utdanner offiserer som tilfredsstillende en moderne hærs krav.⁸³

I hvilken grad reformens foreslåtte tiltak virkelig kommer til å bli satt i verk, vil uansett avhenge av hvor stor bevilgningsvilje myndighetene har. I tillegg må man også bekjempe den motviljen som finnes blant de som skal implementere og leve med endringene. For noen er det meget

---

⁸² Vladimir Mukhin. ”Problematisk krefter er fremtidens Russlands varemerke”, op. cit.

⁸³ Sergej Kazennov, Vladimir Kumatsjev. ”Hæren under reform – alt avhenger av personellet”, op. cit.

hensiktsmessig at det gamle systemet forblir i sin nåværende form. Noen av disse motkreftene kan være svært sterke, selv om deres påvirkning ikke har vært avgjørende til nå.

Det er en reell splittelse innad i den russiske politiske ledelsen når det gjelder forsvarets prioritering i statsbudsjettet. Imidlertid har president Putin så langt forsvart størrelsen på forsvarsbevilgningen. Det vil antakelig bety at reformen, og implementeringen av den, vil fortsette.

Referanser

Aleksandr Aleksandrovitsj Tazekhulakhov. Декларации экспресс-реформы: много шума – и ничего. (*Deklaratsii ekspress-reformy: mnogo sjuma – i nitsjego.*) ”Erklæring om ekspress-reformen: mye leven for ingenting”. Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 13.05.11, http://nvo.ng.ru/concepts/2011-05-13/1_reform.html

Aleksandr Golts. Готовим пушечное мясо. (*Gotovim pusjetjsnoe mjaso.*) ”Vi forbereder kanonføde”, Voенно-promysjlennyj kurer 10.11.10, <http://vpk-news.ru/articles/6920>

Aleksandr Sjaravin. Нужны и контрактники, и призывники. (*Nuzjny i kontraktniki, i prizyvniki.*) ”Både vervede og vernepliktige er nødvendige”, Voенно-promysjlennyj kurer 17.11.10, <http://vpk-news.ru/articles/6940>

Aleksandr Voronov. Армию ждет демографическая реформа. (*Armija zjdet demografitsjeskaja reforma.*) ”En demografisk reform venter hæren”. Kommersant no 58 (4599) 05.04.11, <http://www.kommersant.ru/doc/1614972>

Aleksej Nikolskij. Минобороны: некомплект в Вооруженных силах достигает 20%. (*Minoborony: nekomplekt v Vooruzjennykh silakh dostigaet 20%.*) ”Forsvarsministeriet: de Væpnede styrker mangler 20%”, Vedomosti 09.06.12, http://www.vedomosti.ru/politics/news/1837940/voennyh_ne_hvataet

Jurij Gavriloв. Военным готовят страховку. (*Voennym gotovjat strakhovku.*) ”Det planlegges forsikring for de militære”, Rossiskaja Gazeta 12.04.11, <http://www.rg.ru/2011/04/12/vyplaty.html>

Jurij Gavriloв. Полиция, равняйся? (*Politsija, ravnjajs?*) ”Politi, rett?”, Rossiskaja gazeta 15.10.10. <http://www.rg.ru/2010/10/15/policiya.html>

Jurij Mamtsjur. First Verdict in the Case of Private Andrei Sychev, Russia Blog 26.09.06, http://www.russiablog.org/2006/09/sychev_post.php

Konstantin Rozjnov. Bribes and desire to show off push up Moscow prices, BBC News 10.05.11, <http://www.bbc.co.uk/news/business-13350203>

Oleg Falitsjev. Министр обороны расставил точки над i. (*Ministr oborony rasstavil totsjski nad i.*) ”Forsvarsministeren setter prikken over i-en”, Voенно-promysjlennyj kurer 24.11.10, <http://vpk-news.ru/articles/6948>

Oleg Falitsjev. На уровень выше средней зарплаты. (*Na uroven vysje srednej zarplaty.*) ”Heving av nivået på gjennomsnittslønnen”, Voенно-promysjlennyj kurer 31.08.11, <http://vpk-news.ru/articles/8082>

Oleg Vladykin. Все слова сказаны, пора дело делать. (*Vse slova skazany, pora delo delat.*)
"Alle ord er sagt, på tide med handling", Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 11.02.11,
http://nvo.ng.ru/realty/2011-02-11/1_all_said.html

Oleg Vladykin. Криминальные гримасы нового облика. (*Kriminalnye grimasy novogo oblika.*)
"Det nye ansiktets kriminelle grimase", Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 29.07.11,
http://nvo.ng.ru/realty/2011-07-29/1_criminal.html

Pavel Felgenhauer. *Russian Conscript System Begins to Collapse*, Eurasia Daily Monitor
Volume: 8 Issue: 68, 07.04.2011,
http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Bwords%5D=8fd5893941d69d0be3f378576261ae3e&tx_ttnews%5Bany_of_the_words%5D=felgenhauer&tx_ttnews%5Bpointer%5D=3&tx_ttnews%5Btt_news%5D=37759&tx_ttnews%5BbackPid%5D=7&cHash=08d44255c453d1733e453fec15075ea9

Richard Boudreaux. *Russia's Fading Army Fights Losing Battle to Reform Itself*. The Wall
Street Journal, 20.04.11,
<http://online.wsj.com/article/SB10001424052748703678404575636412726670020.html?KEYWORDS=russia>

Roger McDermott. *Black Holes, Vanishing Rubles and Corruption in the Russian Military*.
Eurasia Daily Monitor Volume: 7 Issue: 203, 09.11.10
http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=37150&tx_ttnews%5BbackPid%5D=484&no_cache=1

Roger McDermott. *Gogol's "Nose" and Reversing Russian Military Officer Downsizing*.
Eurasia Daily Monitor Volume: 8 Issue: 26, 07.02.11,
http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=37466

Roger McDermott. *Medvedev Promises Long Term Support for Defense Reform*. Eurasia Daily
Monitor Volume: 7 Issue: 213, 30.11.10,
http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=37217

Roger McDermott. *North Caucasus Reality Check on Russian Military Reform*. North Caucasus
Analysis Volume: 11 Issue : 5, 16.09.10
http://www.jamestown.org/programs/ncw/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=36868&tx_ttnews%5BbackPid%5D=423&no_cache=1

Roger McDermott. *Rewarding Merit in the Russian Officer Corps*. Eurasia Daily Monitor
Volume: 7 Issue 208, 16.11.10
http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=37178&tx_ttnews%5BbackPid%5D=484&no_cache=1

Rolf-Inge Vogt Andresen. *Conscription and the new Russian Army.* FFI-rapport 2010/00029

Sergej Kazennov, Vladimir Kumatsjev. Армия на поле реформ – кадры решают все. (*Armija na pole reform – kadry resjajut vse.*) ”Hæren under reform – alt avhenger av personellet”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 08.04.11, http://nvo.ng.ru/concepts/2011-04-08/1_reforms.html

Sergej Nikolaev. Кавказцы в армии: больше трех – уже ЧП (чрезвычайное положение)? (*Kavkaztsy v armii: bolsje trekh – uzje TSJP (tsjrezvzysjajnoe polozenie?)*) ”Kaukasiere i hæren: mer enn tre – er det allerede unntakstilstand?”, Pravda.ru 17.05.11, <http://www.pravda.ru/society/how/17-05-2011/1077073-armia-0/#>

Viktor Litovkin. Военное образование терпит бедствие. (*Voennoe obrazovanie terpit bedstvie.*) ”Militærutdanningen lider nød”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 13.05.11, http://nvo.ng.ru/news/2011-05-13/2_obrazovanie.html

Viktor Litovkin. Выводы в промежутке. (*Vyvody v promezjutke.*) ”Foreløpige resultater”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 19.11.10, http://nvo.ng.ru/realty/2010-11-19/1_conclusions.html

Viktor Litovkin. За сокращение армии заплатят командными кадрами. (*Za sokrasjtsjenie armii zaplatjat komandnymi kadrami.*) ”Befalskorpset må betale for Forsvarets nedskjæring”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 17.10.08, http://nvo.ng.ru/forces/2008-10-17/1_oficery.html

Viktor Litovkin. Неделя в армии: Непопулярная аббревиатура. (*Nedelja v armii: Nepopuljarnaja abbreviatura.*) ”Ei uke i Forsvaret: Upopulær forkortelse”, Nezavisimaja gazeta 18.07.11, http://www.ng.ru/week/2011-07-18/7_army.html

Viktor Litovkin. Призыв-2010: осеннее обострение. (*Prizyv – 2010: osennee obostrenie.*) ”Innkalling – 2010: høstlig innskjerping”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 08.10.10, http://nvo.ng.ru/realty/2010-10-08/1_prizyv2010.html

Viktor Mjasnikov. Двести тысяч уклонистов – всех не переловить. (*Dvesti tysjatsj ukлонistov – vsekh ne perelovit.*) ”To hundre tusen unnalurere – umulig å fange alle”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 18.02.11, http://nvo.ng.ru/realty/2011-02-18/1_uklonisty.html

Vitalij Sjlykov. Тайны блицкрига Сердюкова (*Tajny blitskriga Serdjukova*) ”Hemmelighetene bak Serdjukovs blitskrig” (http://www.globalaffairs.ru/number/n_14298), *Reform of the Russian Armed Forces*, Ria Novosti 04.12.09, <http://en.rian.ru/infographics/20091204/157098191.html>

Vladimir Ivanov. Контрактников сведут к минимуму. (*Kontraktnikov svedut k minimumu.*) ”Vervede reduseres til et minimum”, Nezavisimoe Voennoe Obozrenie 02.07.10, http://nvo.ng.ru/realty/2010-07-02/1_kontraktniki.html

Vladimir Mukhin. Военно-образовательный аутсорсинг. (*Voенно-obrazovatelnyj outsorsing.*) ”*Militær-pedagogisk outsourcing*”, Nezavisimaja Gazeta 10.03.11, http://www.ng.ru/nvo/2011-03-10/100_outsourcing.html

Vladimir Mukhin. Моноэтнические кавказские войска. (*Monoetnitsjeskie kavkazskie vojska.*) ”*Monoetniske kaukasiske tropper*”, Nezavisimaja Gazeta 18.10.10, http://www.ng.ru/nvo/2010-10-18/2_kavkaz.html

Vladimir Mukhin. Проблемно-силовой бренд будущей России. (*Problemno-silovoj brend budusjtsjej Rossii.*) ”*Problematiske krefter er fremtidens Russlands varemerke*”, Nezavisimoe Voенное Obozrenie 23.12.10, http://www.ng.ru/economics/2010-12-23/4_brand.html

В Военной академии РВСН продолжается переподготовка офицеров на гражданские специальности. (*V Voенnoj akademii RVSN prodolzjaetsa perepogotovka ofitseriv na grazjdanskije spetsialnosti.*) ”*På krigsskolen for De Strategiske Rakettstyrkene fortsetter omskolering av offiserer til sivile spesialiteter*”, Ministerstvo oborony Rossijskoj Federatsii 11.04.11, <http://www.mil.ru/info/1069/details/index.shtml?id=78189>

В России завершается осенний призыв в армию. (*V Rossii zaversjaetsja osennij prizyv v armiju.*) ”*I Russland fullføres hærens høstinnkalling*”, NEWSru.com 31.12.10, <http://www.newsru.com/russia/31dec2010/prizyv.html>

Всплеск преступности в армии: каждый второй возомнил себя "дедом". (*Vsplesk prestupnosti v armii: kazhdij vtoroj vozomnil sebja "dedom".*) ”*Bølge av kriminalitet i hæren: annenhver kaller seg "veteran*”, NEWSru.com 18.02.11, <http://www.newsru.com/russia/18feb2011/armykrim.html>

Гражданская позиция министра обороны. (*Grazjdanskaja pozitsija ministra oborony.*) ”*Finansministerens holdning som sivilist*”, Izvestija 27.12.10, <http://www.izvestia.ru/news/369672>

Military police not miracle cure for hazing – defense minister. Ria Novosti 10.03.06, <http://en.rian.ru/russia/20060310/44121387.html>

Медведев не хочет удерживать в армии тех, кто не готов служить. Зато туда наберут иностранцев. (*Medvedev ne khotsjet uderzjivat v armii tekh, kto ne gotov sluzjit. Zato tuda naberut inostrantsev.*) *Medvedev ønsker ikke å holde på dem som ikke er klare for å tjenestegjøre. Til det kan man bruke utlendinger*”, NEWSru.com 26.11.10, <http://www.rg.ru/2010/11/26/oborona-anons.html>

Медведев обещал втрое повысить доходы военных и дал отповедь критикам реформы армии. (*Medvedev obesjtsjal vtroe povysit dokhody voennykh i dal otpoved kritikam reformy*

armii.) "Medvedev lovte å tredoble de militære lønningene og ga reformkritikerne en skarp irettesettelse")NEWSru.com 25.11.10, <http://www.newsru.com/russia/25nov2010/vtroe.html>

Минобороны планирует с 2016 года ввести институт контрактников-резервистов.

(*Minoborony planiruyet s 2016 goda vvesti institute kontraknikov-rezervistov.*)

"Forsvarsministeriet planlegger å introdusere institutt for vervede reservister", Rossiskaja Gazeta 26.11.10, <http://www.rg.ru/2010/11/26/oborona-anons.html>

Минобороны просит продлить сроки призыва в армию: поступить в вузы призывники теперь не успеют. (*Minoborony prosit prodlit sroki prizuva v armiju: postypit v vuzy prizyvnikhi teper ne uspejut.*) "Forsvarsministeriet ber om å få utvide vilkårene for innkalling til tjeneste i hæren, rekrutter rekker ikke lenger å melde seg ved universitetene", NEWSru.com 20.01.11, <http://www.newsru.com/russia/20jan2011/minobrpriz.html>

Number of military draft dodgers on decline in Russia, ИТАР-ТАСС 03.02.12, http://www.itar-tass.com/en/c154/333382_print.html

Офицер – профессия востребованная. (*Ofitser – professija востреbovannaja.*) "Offiser – en etterspurt profesjon", Voenno-promysjlenyj kurer 16.03.11, <http://vpk-news.ru/articles/7311>

После скандала в ВВС началась война компроматов. Лейтенант Сулим стал "армейским Навальным". (*Posle skandala v VVS natsjalas vojna kompromatov. Lejtenant Sulim stal "armejskim Navalnym".*) "Etter skandalen i Flyvåpenet startet en krig av diskreditering. Løytnant Sulim har blitt en militær utgave av Navalnyj", Newsru.com 25.05.11, <http://www.newsru.com/russia/25may2011/sulim.html>

Расширенное заседание коллегии Министерства обороны России. *Rassjirennoe zasedanie kollegii Ministrerstva oborony Rossii.* "Utvidet møte i Den Russiske Føderasjons Forsvarsministerium, Kremlin.ru 18.03.11, <http://president.kremlin.ru/news/10677>

Расширенное заседание коллегии Министерства обороны. (*Rassjirennoe zasedanie kollegii Ministerstva oborony.*) "Utvidet møte i Forsvarsministeriets kollegium", Den russiske presidents offisielle nettsted 05.03.10. <http://www.kremlin.ru/news/7039>

Реформирование армейской структуры завершено: теперь Генштаб хочет перейти на контрактную армию. (*Reformirovanie armejskoj struktury zaversjeno: teper' Gensjtab khotsjet perejti na kontraknuju armiju.*) "Reformen av militæret er fullført: Generalstaben ønsker vervede i hæren", Newsru.com 14.12.10, <http://www.newsru.com/russia/14dec2010/makaroff.html>

Russian Defence Ministry mulls military police force. Ria Novosti 03.02.06, <http://en.rian.ru/russia/20060203/43314097.html>

Срок службы по призыву увеличен не будет, заявил Сердюков. (*Srok sluzjby po prizyvu uvelitsjen ne budet, zajavil Serdjukov*). “*Vernepliktstjenesten blir ikke forlenget, uttalte Serdjukov*”, NEWSRu 31.10.10, <http://www.newsru.com/russia/31oct2010/serd.html>

Совещание с руководством Вооружённых Сил. (*Soversjtsjanie s rukovodstvom Vooruzjennykh Sil.*) “*Møte med ledelsen for de væpnede styrker*”, Kremlin.ru.news 07.09.11, <http://kremlin.ru/news/13390>